Vidste du, at ...?

Fakta om frie og private grundskoler

Danmarks Private Skoler
grundskoler & gymnasier

Indhold

Foreningen Danmarks Private Skoler 3
Kodeks - de 7 samfundsløfter 4
En privatskole er en fri grundskole 5
Antal skoler og elever 6
Skolen og omverdenen 7
Tilskud og forældrebetaling 8
Hvad koster de frie grundskoler? 9
Skolens rummelighed og resultater 10
Elever med særlige behov 11
Skolen til fremtiden 12
Den private skoletradition 13
Resultaterne – At "stå mål med" 14
Skolens mangfoldighed 15
Løfteevne 16
Fripladser 17
Skolen som forebyggende instans 18
Tidlig og forebyggende støtte 19
Skolens fokus på rettigheder og konventioner 20
Frihed og folkestyrekravet 21
Udskrivning af elever 22
Elevernes videre vej i uddannelsessystemet 23
Overgang til ungdomsuddannelser 24
Den røde tråd – Hvad arbejder foreningen for? 25
Kilder 26

Foreningen Danmarks Private Skoler

Danmarks Private Skoler – grundskoler og gymnasier er interesseorganisation for frie og private grundskoler og gymnasiale uddannelser i hele Danmark.

Vidste du ...

... at foreningen Danmarks Private Skoler har sin historiske rod i en forening stiftet 1891?

Friheden

Traditionen

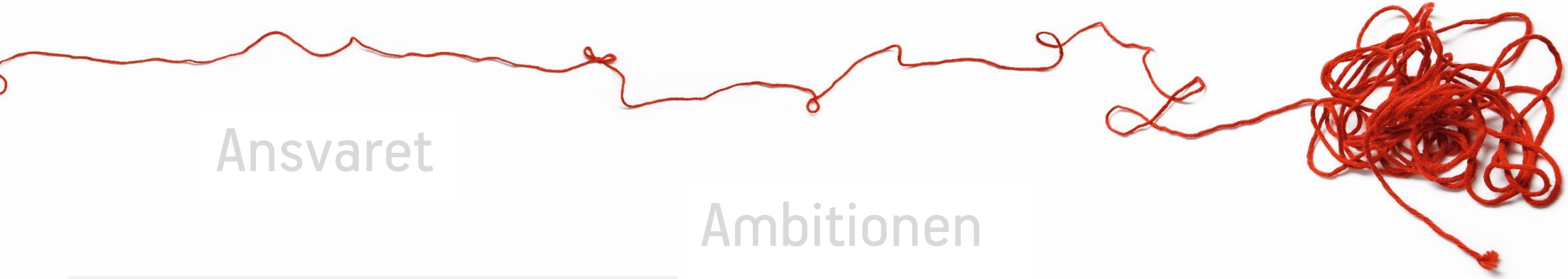

Ansvaret

Ambitionen

Værdierne

Der går omkring 68.500 elever på foreningens skoler.

Det svarer til 56% af eleverne på de frie grundskoler.

Den røde tråd

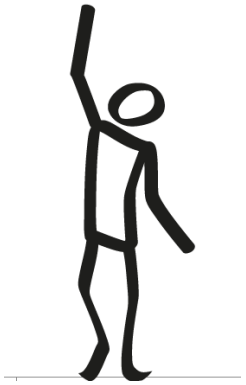

Kodeks - de 7 samfundsløfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen Danmarks Private Skoler har vedtaget et fælles kodeks for samfundsansvar og 7 konkrete samfundsløfter?

Kodeks for samfundsansvar

Vi er Danmarks private skoler (Danmarks Private Skoler).

Vi er forskellige skoler. Det ses bl.a. i de enkelte skolers formål og værdisæt. Samfundsansvar er en fællesværdi for os.

Værdien " samfundsansvar" udmønter vi hver især i henhold til vores skoles formål og værdisæt, og det sker på en måde, der sikrer, at fællesværdien om samfundsansvar er en levende værdi.

Vi har derfor sammen vedtaget et kodeks, der skal "aktivere" værdien.

Det betyder, at vi har, eller arbejder på, at skabe konkrete aktiviteter eller indsatser på 7 områder, der ultimativt er til gavn for samfundet. Vi skal kunne fortælle om, vise og bevise, at vi tager værdien samfundsansvar alvorligt, og at ord er omsat til handling.

De 7 samfundsløfter

De 7 samfunds-løfter

Skolen og omverdenen
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, hvor vi gør en positiv forskel for omverdenen; det store fællesskab, vi er en del af.

Skolens rummelighed og resultater
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter ansvarligt optag og positiv udvikling af alle elever, uanset deres faglige, fysiske eller psykiske udgangspunkt.

Skolen til fremtiden
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der gør, at vores skole udvikles med henblik på at forberede og give eleverne kompetencer til det liv og arbejdsliv, de vil opleve i en nærtstående fremtid.

Skolens mangfoldighed
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter optag og udvikling af alle børn og unge, uanset social baggrund.

Skolen som forebyggende instans
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der forebygger problemer med store konsekvenser for individet og samfundet.

Skolens fokus på rettigheder og konventioner
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter de grundlæggende rettigheder for alle.

Elevernes videre vej i uddannelsessystemet
Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter kvalificerede uddannelsesvalg og fremmer, at eleverne går videre i uddannelse.

En privatskole er en fri grundskole

"Frie grundskoler" er den samlede betegnelse for alle skoler under Lov om friskoler og private grundskoler, uanset om de kalder sig friskole, lilleskole, privatskole mv.

- Frie grundskoler er frie, selvejende institutioner.
- Frie grundskoler er omfattet af mange statslige regler og krav.
- I love og bekendtgørelser fastsættes regler og vilkår for skolernes økonomi og rammevilkår.

Vidste du...

.. at der er 548 frie grundskoler i Danmark?

Vidste du...

.. at der også findes 26 private gymnasier, HF og 2-årige STX, der er omfattet af Lov om private gymnasiale uddannelser?

Antal skoler og elever

Elevtallet i frie grundskoler har de seneste år været stabilt.

Det samme gælder antallet af frie grundskoler.

Antal elever	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Frie grundskoler	122.253	122.055	121.718	121.960	121.930	122.715
Folkeskoler	526.378	516.848	509.035	508.321	503.375	497.646

Antal skoler	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Frie grundskoler	543	545	547	547	543	548
Folkeskoler	1.061	1.063	1.066	1.066	1.090	1.082

Vidste du ...

... at 18,2% af grundskoleeleverne i Danmark går på en fri grundskole.

Skolen og omverdenen

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolen og omverdenen". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, hvor vi gør en positiv forskel for omverdenen; det store fællesskab, vi er en del af.

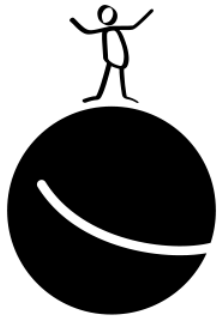

- 89% af skolerne har iværksat indsatser, der fremmer social, kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed.
- 81% af skolerne har taget konkrete initiativer, der gør en forskel for individer eller grupper i lokalsamfundet – som lokale støtteprojekter, fælles arrangementer eller partnerskaber, hvor skolen bidrager aktivt til at skabe værdi i sit nærmiljø.

Medlemsskolerne arbejder med en bred vifte af aktiviteter og indsatser, der knytter sig til samfundsløftet "Skolen og omverdenen". Det kan f.eks. være:

- at fremme social, kulturel, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed gennem undervisning, projekter og skolens daglige praksis
- at gøre en forskel for individer, grupper eller samfund – både lokalt og globalt – gennem fællesskabsprojekter, støtteaktiviteter eller partnerskaber
- at bidrage i forbindelse med kriser, konflikter eller naturkatastrofer, f.eks. ved at støtte indsamlinger eller skabe oplysning og refleksion i undervisningen
- at dele viden og erfaringer med andre skoler, institutioner og aktører for at inspirere og udvikle nye løsninger
- at spille en aktiv rolle i lokalsamfundet ved at åbne skolen for samarbejde, fælles arrangementer og aktiviteter på tværs
- at indgå i partnerskaber og samarbejder med virksomheder, foreninger, organisationer eller offentlige aktører for at skabe fælles udvikling og lokal forankring

Tilskud og forældrebetaling

Statstilskuddet til de frie grundskoler udregnes som en procentandel af driftsudgiften pr. elev i folkeskolerne.

Dette kaldes "Koblingsprocenten".

År	Koblingsprocenten
1995 - 2010	75 %
2011	74 %
2012	73 %
2013	72 %
2014	71 %
2015	71 %
2016	73 %
2017	75 %
2018	76 %
2019	76 %
2020	76 %
2021	76 %
2022	76 %
2023	76 %
2024	76 %
2025	76 %

- Fra 1995 – 2010 lå koblingsprocenten stabilt på 75% af udgifterne til folkeskolerne.
- Derefter fulgte en periode med reduceret statstilskud. Lavest i årene 2014 – 2015, hvor koblingsprocenten var helt nede på 71%.
- I 2017 blev statstilskuddet normaliseret til 75%.
- I 2018 blev der tillagt yderligere én koblingsprocent målrettet inklusion.

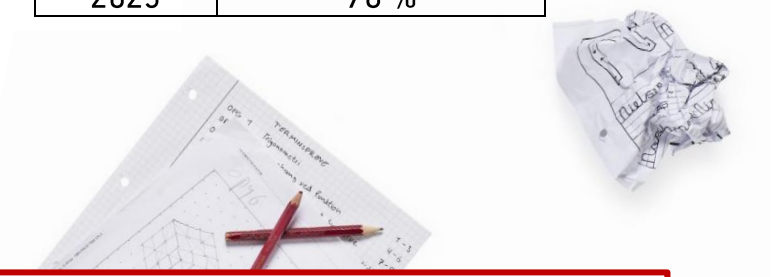

Vidste du ...

... at det et lovkrav, at frie grundskoler skal sikre en egenfinansiering?

Det betyder i praksis, at skolerne skal opkræve en forældrebetaling (ofte kaldet skolepenge).

Det koster typisk mellem 1.500 og 2.000 kr. pr. måned at have sit barn på en fri og privat skole.

Hvad koster de frie grundskoler?

- Det statslige tilskud til de frie grundskoler udgør 63.031 kr. pr. elev (Finanslov 2025).
- Der sker dog en større omfordeling imellem skolerne. Mindre skoler får mere i tilskud pr. elev end større skoler.
- Det udbetalte statstilskud kan variere med ca. 20%.

Koster det kommunerne penge, at børn går på frie grundskoler?

Nej.

Det er samlet set en stor besparelse for kommunerne, når børn går på frie grundskoler.

Det drejer sig om ca. 5 milliarder kr.

Kommunerne skal tilbagebetale penge til staten for hver elev, der går på en fri grundskole. I 2024 var dette 45.949 kr. pr. elev, men kommunerne sparer samtidig deres egne udgifter til eleven i folkeskolen.

De kommunale udgifter til folkeskoler varierer, men i 2024 var udgiften gennemsnitligt 86.440 kr. pr. elev.

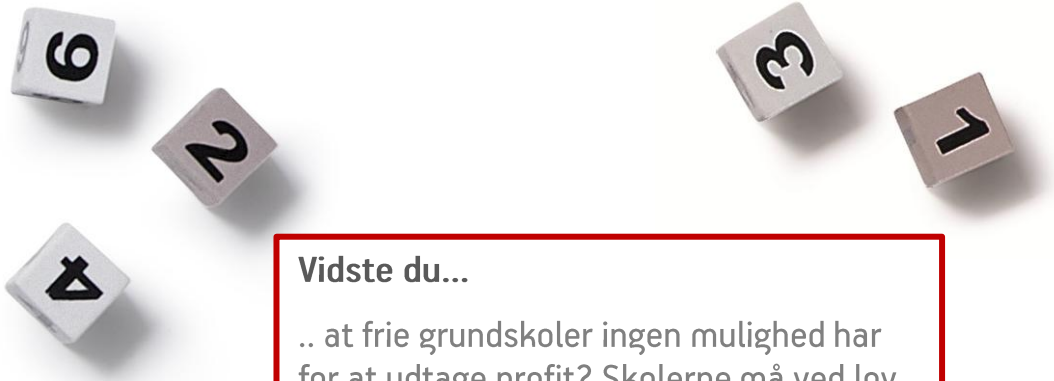

Vidste du...

.. at frie grundskoler ingen mulighed har for at udtage profit? Skolerne må ved lov ikke benytte deres økonomiske midler til andet end at drive undervisning.

Skolens rummelighed og resultater

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolens rummelighed og resultater". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter ansvarligt optag og positiv udvikling af alle elever, uanset deres faglige, fysiske eller psykiske udgangspunkt.

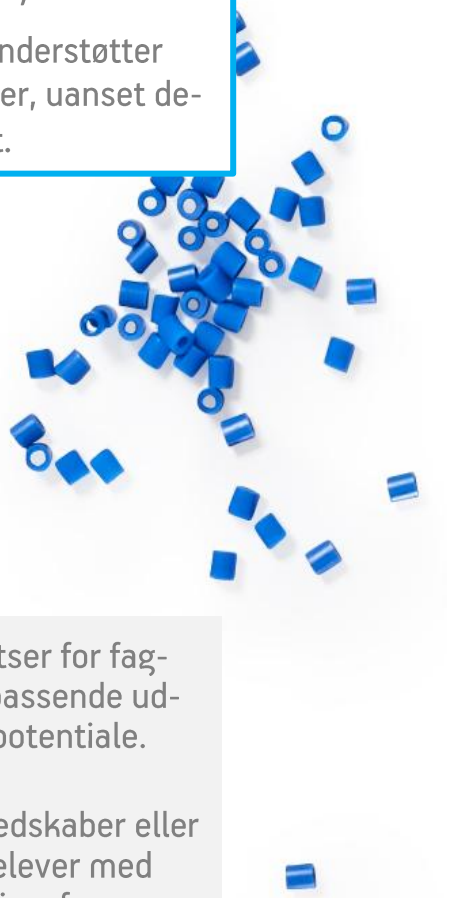

- 82% af skolerne har iværksat særlige indsatser for fagligt stærke og talentfulde elever, så de får passende udfordringer, der motiverer og udvikler deres potentiale.
- 80% af skolerne har ændret strukturer, beredskaber eller processer for at skabe bedre resultater for elever med særlige behov – f.eks. gennem fleksible læringsformer, støttefunktioner eller tværfagligt samarbejde.

Medlemsskolerne arbejder med mange forskellige aktiviteter og indsatser, der styrker rummelighed og positive resultater for alle elever. Det kan f.eks. være:

- at skabe udfordringer og udviklingsmuligheder for fagligt stærke og talentfulde elever, så de også får plads til at udfolde deres potentiale
- at arbejde med politikker og praksis for et rummeligt elevoptag, hvor der er plads til elever med forskellige forudsætninger og behov
- at udvikle initiativer og beredskaber, der understøtter positive resultater for elever med særlige behov – f.eks. gennem nye strukturer eller tværfagligt samarbejde
- at styrke samarbejde og videndeling mellem medarbejdere, forældre, elever og eksterne ressourcepersoner for at udvikle en rummelig skolekultur og et fælles ansvar for alle elevers trivsel og læring

Elever med særlige behov

Vidste du ...

... at det er et støttebehov på mindst 9 timer om ugen, som i dag udløser status som specialundervisnings-elev - og adgang til tilskud for de frie grundskoler?

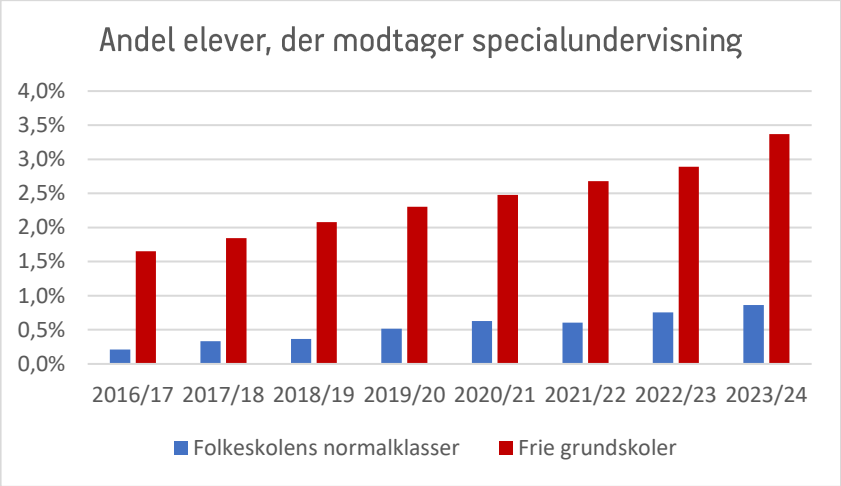

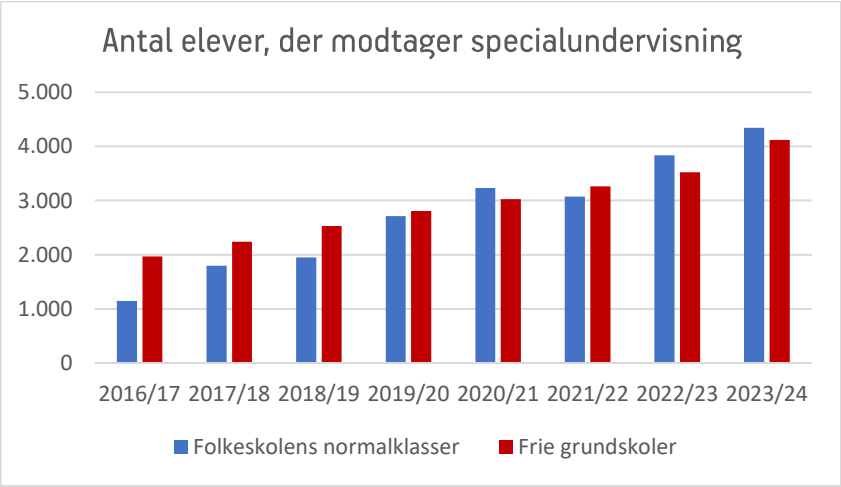

Frie grundskoler skal give specialpædagogisk bistand til elever, der har brug for det og give supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever, der har brug for støtte. Antallet af børn og unge, der har særlige behov, og som derfor kræver særlig støtte eller et differentieret undervisningstilbud er stigende.

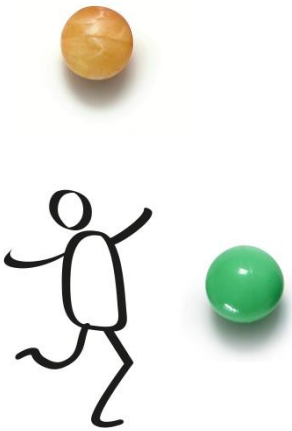

- Af de frie grundskolers almindelige driftstilskud afsnøres der hvert år penge til at understøtte skolernes aktiviteter til specialundervisning.
- For året 2026 foreslår de frie grundskoler selv, at der afsnøres lidt over 600 mio. kr. til specialundervisning og inklusion.
- Antallet af elever, der modtager specialundervisning på frie grundskoler, er stort set det samme som i folkeskolens normalklasser.

Vidste du ...

... at skolekommunens PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning) skal yde vederlagsfri rådgivning til frie grundskoler?
Mange steder er ventetiden dog så lang, at skoler, børn og unge efterlades i uholdbare situationer.
For at få tilskud til særligt støttekrævende elever kræves en udredning, og her er skolerne helt afhængige af PPR.

Skolen til fremtiden

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolen til fremtiden". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der gør, at vores skole udvikles med henblik på at forberede og give eleverne kompetencer til det liv og arbejdsliv, de vil opleve i en nærtstående fremtid.

- 70% af skolerne har iværksat særlige aktiviteter og indsatser, der udvikler elevernes kompetencer til at løse komplekse udfordringer – f.eks. gennem arbejde med kritisk tænkning, kreativitet, samarbejde, problemløsning og lederskab.
- 70% har sat fokus på teknologiforståelse og teknologietik og dermed iværksat indsatser, hvor eleverne lærer at navigere ansvarligt og reflekteret i en digital verden.
- 72% af skolerne har igangsat aktiviteter, der fremmer udviklingen af bæredygtige løsninger – ofte gennem projekter, hvor eleverne arbejder med virkelige problemstillinger og finder konkrete løsninger.

Medlemsskolerne arbejder med en lang række aktiviteter og indsatser, der udvikler elevernes kompetencer til fremtidens samfund og fornyer skolens pædagogiske praksis. Det kan f.eks. være:

- at forny og udvikle skolen, så den er både skole til tiden og skole til fremtiden – hvor skolens frihed bruges til at gentænke undervisning, fag og organisering
- at styrke elevernes kernefærdigheder til at kunne løse hverdagens opgaver – f.eks. økonomisk forståelse, digitalt ansvar og kulturel indsigt
- at fremme bestemte personlige egenskaber som initiativ, vedholdenhed, ansvarlighed og nysgerrighed, der styrker elevernes dannelse og livsduelighed
- at fremme samarbejde på tværs af kulturelle og sproglige skel, der udvikler elevernes globale udsyn og interkulturelle kompetencer
- at udvikle bæredygtige løsninger gennem projekter, hvor læring kobles til reelle samfundsudfordringer
- at samarbejde med virksomheder, organisationer og foreninger for at skabe virkelighedsnære læringsforløb, der forbinder skole og omverden

Den private skoletradition

skole til tiden

De private skoler har deres historiske rødder i de private realskoler, som opstod i 1700-tallet.

De private realskoler

- Grundlæggerne ønskede en anderledes undervisning for deres børn, hvor fokus var på de såkaldte *reale fag*: matematik, fysik, tegning (med geometri), naturhistorie og fremmedsprog.
- Eleverne fik desuden undervisning i praktiske emner som varekundskab, fabriks- og manufakturvæsen samt teknologiske forhold. Undervisningen var dermed rettet mod et fremtidigt virke inden for handel og industri.
- Samtidig modtog børnene undervisning i de fag, der også blev undervist i i almueskolen: dansk, skrivning, regning, historie, religion og geografi.
- Realskolerne blev primært oprettet i de større byer og købstæder.

privat

Vidste du ...

.. at det vi i dag kender som 'folkeskolen' først opstod i 1814?

selv – ejende

Vidste du ...

... ... at de private pigeskoler – ofte kaldet *døtreskoler* og som regel drevet af kvinder – udgør et vigtigt kapitel i den private skoletradition?

I slutningen af 1700-tallet voksede erkendelsen af, at også piger burde have adgang til undervisning.

Skoler som Christianshavns Døtreskole, N. Zahles Skole, Marie Kruses Skole, Ingrid Jespersens Skole og Th. Langs Skole er eksempler på private skoler, der blev grundlagt som pigeskoler.

Hvorfor kalder skolerne sig privatskoler?

Realeksamen blev afskaffet i 1975.
Mange tidligere realskoler begyndte at kalde sig privatskoler. Navnet signalerer frie og selvstændige skoler med egne værdier i stedet for en bestemt eksamensform.

Realskolens traditioner bygger på idéen om "skolen for livet" — en skole, der skulle give eleverne praktiske kundskaber, solid faglighed og personlig dannelse. Derfor fører mange privatskoler stadig realskolens værdier videre med fokus på faglighed, dannelse og ansvar.

Resultaterne – At "stå mål med"

Forældreretten, grundloven og stå mål med-kravet

Grundlovens §76 giver forældre ret til at vælge en fri grundskole i stedet for folkeskolen. Det bygger på forældreretten – retten til at bestemme over barnets opdragelse og undervisning. Til gengæld siger samme paragraf, at undervisningen skal "stå mål med den, der almindeligvis kræves i folkeskolen."

- Grundloven beskytter forældrenes frihed til at vælge skole og værdigrundlag.
- Men grundloven sikrer samtidig børnenes ret til undervisning, der fører frem til et fagligt slutniveau svarende til folkeskolens - gennem stå mål med-kravet.

Vidste du …

… at de frie grundskoler skal leve op til *stå mål med*-kravet?

Stå mål med-kravet betyder, at der kun stilles krav til undervisningens faglige slutniveau – ikke til dens form, metode eller værdigrundlag.

De frie grundskoler skal altså sandsynliggøre, at eleverne opnår et fagligt slutniveau, der svarer til folkeskolens, men skolen bestemmer selv;

- hvad undervisningen skal bygge på (værdigrundlag og formål),
- hvordan den skal gennemføres (pædagogik og metode),
- og hvordan den organiseres (struktur og progression).

Mønster i resultater

- Data for 2022/23–2024/25 viser et stabilt mønster i afgangsprøverne.
- Elever på frie grundskoler opnår gennemgående højere karaktergennemsnit end elever i folkeskolen, særligt i matematik (med hjælpemidler) og dansk retskrivning, hvor forskellen ligger på omkring 1,0–1,1 karakterpoint.
- I de øvrige fag er forskellene mindre, men stabile, og resultaterne for de frie grundskoler ligger konsekvent lidt højere gennem hele perioden.

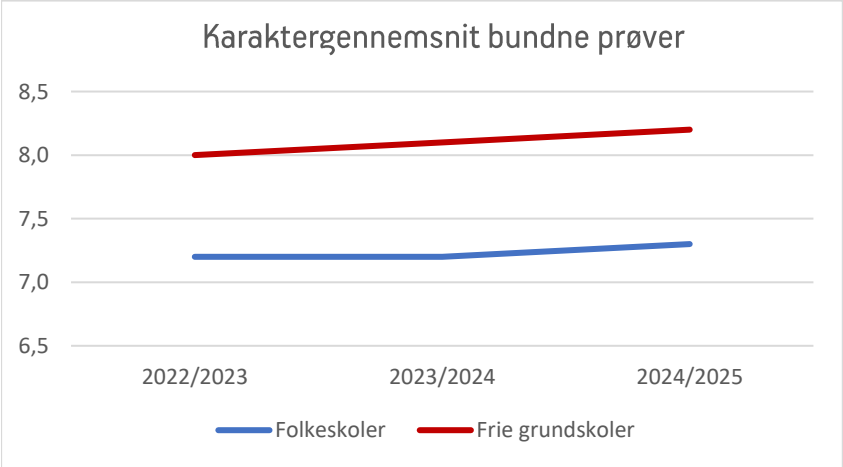

Skolens mangfoldighed

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolens mangfoldighed". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter optag og udvikling af alle børn og unge, uanset social baggrund.

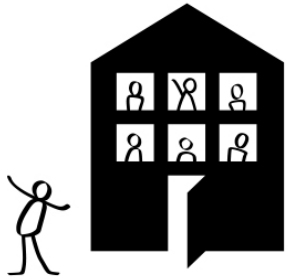

- 72% af skolerne har iværksat indsatser, der sikrer, at skolens tilbud kan komme flere til gode – uanset socioøkonomisk baggrund. Det betyder, at mange skoler aktivt arbejder for at gøre undervisning og fællesskab tilgængeligt for alle elever, uanset familiens økonomiske situation.

- 64% af skolerne har i højere grad tydeliggjort deres økonomiske støtteordninger, så familier med økonomiske udfordringer informeres bedre om muligheder for hjælp til skolepenge og andre udgifter forbundet med skolegangen.

Medlemsskolerne arbejder med en række aktiviteter og indsatser, der fremmer mangfoldighed, lige adgang og social mobilitet – så alle børn får mulighed for at blive en del af skolens fællesskab. Det kan f.eks. være:

- at fjerne barrierer for socioøkonomisk udsattes optag på skolen, f.eks. gennem nedsatte skolepenge, fleksible betalingsordninger eller målrettede støtteinitiativer

- at fremme en mangfoldig skole med elever fra forskellige etniske, kulturelle og sociale baggrunde, der styrker forståelse, tolerance og fællesskab

- at tydeliggøre skolens økonomiske støtteordninger for familier med økonomiske udfordringer – så flere får kendskab til muligheder for hjælp til skolepenge og udgifter

- at samarbejde med eksterne aktører – f.eks. kommuner, foreninger og sociale organisationer – for at gøre en konkret forskel for udsatte børn og unge

Løfteevne

Vidste du ...

... at en større andel af de frie grundskoler har positiv løfteevne? De frie grundskoler løfter i gennemsnit eleverne mere, når der tages højde for deres socioøkonomiske baggrund.

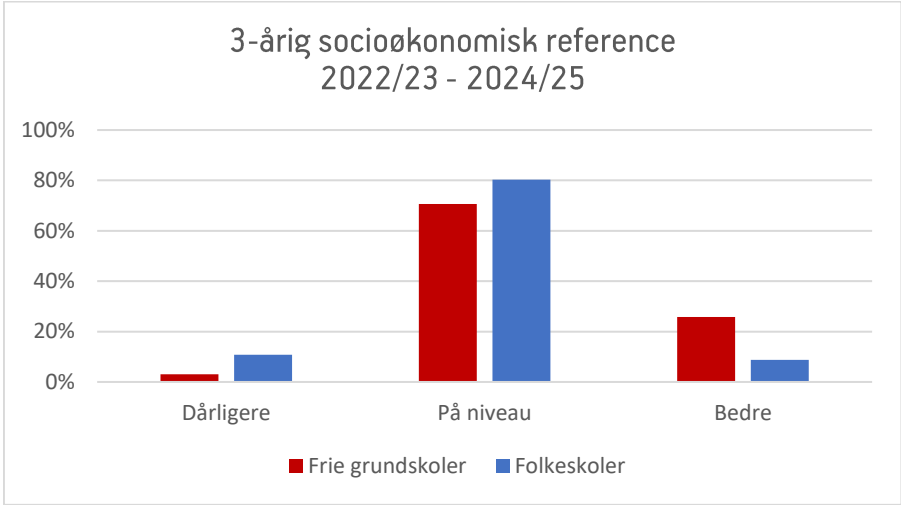

Hvad er en socioøkonomisk reference?

Den socioøkonomiske reference er et forventet karaktergennemsnit, som en skole får beregnet ud fra elevernes baggrund.

Hvad bruges det til?

Det gør det muligt at sammenligne skoler på et mere retfærdigt grundlag:

- Hvis skolens faktiske karakterer er højere end referenceværdien, betyder det, at eleverne klarer sig bedre end forventet ud fra deres baggrund.
- Hvis karaktererne er lavere end referenceværdien, klarer skolen sig under forventet.

De frie grundskolers løfteevne

- I perioden 2022/23–2024/25 ligger **26%** af de frie grundskoler over deres socioøkonomiske reference – dvs. de præsterer bedre end forventet givet elevernes baggrund.
- Det betyder, at over **en fjerdedel** af de frie grundskoler har en positiv løfteevne.

Fripladser

Fripladspuljen

- Staten yder tilskud til nedbringelse af bl.a. skolepenge inden for bevillinger, der fastsættes på de årlige finanslove.
- Tilskuddet fordeles under hensyn til elevens og forældrenes økonomiske forhold.
- I øjeblikket udgør fripladsbevillingen på finansloven så lille et beløb, at skolerne kun kan imødekomme ca. 27% af det behov, der indberettes. Det reelle behov er meget større.

Vidste du ...

... at et flertal af foreningens medlemsskoler har taget sagen i egen hånd og tilbyder fripladser eller fripladstilskud udover det fripladstilskud, der kan ansøges gennem finanslovspuljen?

Forældre og elever har ret til et frit skolevalg, uanset deres økonomiske formåen.

Foreningen arbejder for et større fripladstilskud.

Skolen som forebyggende instans

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolen som forebyggende instans". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der forebygger problemer med store konsekvenser for individet og samfundet.

- 96% af medlemsskolerne har iværksat særlige indsatser med fokus på at styrke elevernes sociale kompetencer som en del af det forebyggende arbejde mod uro, konflikter og dårlig trivsel.
- 93% har forankret trivselsarbejdet i skolens hverdag – f.eks. gennem konkrete trivselsmål.
- 84% har igangsat initiativer, der forebygger negative dynamikker i elevfællesskaberne, som f.eks. popularitetskultur og eksklusion.
- 82% har taget initiativer, der giver særlig støtte til elever i mistrivsel med årsager uden for skolen, f.eks. i forbindelse med skilsmisse, sorg eller andre livskriser.

Medlemsskolerne arbejder med en lang række aktiviteter og indsatser, der styrker trivsel, sundhed og fællesskab – og forebygger problemer, før de vokser sig store. Det kan f.eks. være:

- at fremme fysisk og psykisk sundhed i dagligdagen blandt børn, unge og voksne i og omkring skolen
- at skabe fælles trivselsmål og tilbagevendende aktiviteter – f.eks. trivselsdage eller trivselsuger, hvor hele skolen bidrager til at styrke fællesskabet, forebygge mobning og fremme trivsel
- at støtte elever i mistrivsel, der ikke er direkte relateret til skolen, f.eks. gennem omsorgsgrupper i forbindelse med skilsmisse eller sorgsituationer
- at sætte digital dannelse og sikkerhed på dagsordenen – for både elever og voksne – med fokus på ansvarlig adfærd og trivsel online
- at samarbejde med sundhedsplejen, SSP og sociale myndigheder for at forebygge problemer, der kan få store konsekvenser for både det enkelte barn og for samfundet som helhed

Tidlig og forebyggende støtte

Forebyggende samarbejdspartnere

- SSD-samarbejdet – skole, sundhedspleje, socialforvaltning og dagtilbud.
- PPR – rådgivning om læring, trivsel og specialpædagogik.
- Sundhedsplejen og tandplejen – sundhedsfaglig indsigt og tidlig opsporing.
- Socialforvaltningen / familieafdelingen – forebyggende støtte og rådgivning.
- Andre fagpersoner – f.eks. SSP, rådgivningstilbud og kommunale beredskaber.

Udveksling af oplysninger

Ifølge Barnets Lov og Databeskyttelsesloven kan fagpersoner omkring et barn udveksle nødvendige oplysninger uden samtykke, når formålet er tidlig og forebyggende støtte.

Det giver f.eks. lærere, pædagoger, PPR, sundhedsplejersker og socialrådgivere mulighed for at handle hurtigt på tegn på mistrivsel.

Der må kun deles nødvendige og relevante oplysninger – og kun mellem de fagpersoner, der er direkte involveret.

Bliver bekymringen alvorlig eller tyder på behov for særlig støtte, omsorgssvigt eller overgreb, skal der underrettes til kommunen.

Vidste du ...

... at alle ansatte på frie grundskoler har personlig og *skærpet* underretningspligt?

Hvornår skal man underrette?

Hvis man får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung:

- Har **behov for særlig støtte**
- **Ikke opfylder undervisningspligten**
- Har været **udsat for vold, overgreb eller omsorgssvigt**

Det er ikke skolens beliggenhedskommune, men barnets opholdskommune, der skal have underretningen.

Vidste du ...

... at skoler og andre uddannelsesinstitutioner stod for 38.900 af alle underretninger i 2024 — hvilket gør skolerne til en af de største kilder til underretninger i Danmark.

I alt blev der lavet 182.649 underretninger på børn i 2024.

Skolens fokus på rettigheder og konventioner

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Skolens fokus på rettigheder og konventioner". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter de grundlæggende rettigheder for alle.

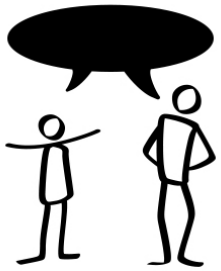

- 75% af skolerne har iværksat indsatser, der skaber viden og indsigt i rettigheder og konventioner blandt skolens aktører – så både elever, medarbejdere og forældre får en større forståelse for de værdier og principper, der ligger til grund for skolens virke.
- 87% af skolerne har styrket elevernes medindflydelse og inddragelse – både generelt i skolens liv og konkret i arbejdet med beslutninger og problemstillinger, der vedrører dem.

Medlemsskolerne arbejder med en række aktiviteter og indsatser, der styrker kendskabet til rettigheder, demokrati og ligestilling – og gør dem til en naturlig del af skolens kultur og hverdag. Det kan f.eks. være:

- at give elever, medarbejdere og forældre kendskab til og forståelse for demokrati, frihedsrettigheder, menneskerettigheder og ligestilling – herunder arbejdet med relevante konventioner som FN's Børnekonvention
- at målrette indsatser til skolens bestyrelse, ledelse, medarbejdere, forældre og elever, så rettighedsarbejdet forankres bredt i hele skolens organisation
- at styrke demokratiske beslutningsprocesser, samarbejdskultur og ligeværdighed – både i skolens daglige praksis og i dens struktur
- at øge medinddragelse og medindflydelse på skolens virke, så elever, medarbejdere og forældre får reel mulighed for at bidrage til beslutninger

Frihed og folkestyrekravet

Vidste du ...

... at de frie grundskoler har stor frihed til at tilrettelægge undervisningen ud fra deres egen overbevisning.

Skolerne må gerne bygge på et religiøst, filosofisk, pædagogisk eller andet værdigrundlag, men det må ikke stride mod demokratiske principper eller menneskerettigheder.

Frihed og folkestyrekravet omfatter hele skolens virke – undervisning, regler, kultur og beslutninger – men vurderes ud fra, hvordan skolens samlede praksis danner og præger eleverne.

Frihed og folkestyrekravet – indhold og betydning

Kravet forpligter alle frie grundskoler til både at give eleverne viden om, fremme forståelsen af og selv efterleve de værdier, der ligger til grund for et demokratisk samfund. Forpligtelsen gælder hele skolens virke – undervisning, samvær, regler, beslutninger og kultur – og omfatter fire centrale hovedelementer:

1. **Forberedelse til et liv i et demokratisk samfund**
   Eleverne skal have indsigt i, hvordan det danske demokrati fungerer, og kende borgerens rettigheder og pligter. De skal lære både om demokratiske institutioner og om værdier som dialog, kompromis og respekt for forskellighed.
2. **Demokratisk dannelse**
   Eleverne skal ikke blot lære *om* demokrati, men også *udøve* det. Skolen skal skabe rammer, hvor eleverne har reelle muligheder for medbestemmelse og ansvar i hverdagen, og hvor demokratisk adfærd værdsættes og øves.
3. **Respekt for friheds- og menneskerettigheder**
   Rettigheder som ytringsfrihed, trosfrihed og retten til at blive hørt skal både læres, forstås og erfares i praksis. Skolen skal selv efterleve disse rettigheder i omgangsform, beslutninger og kultur, så eleverne oplever dem som en del af virkeligheden.
4. **Ligestilling**
   Alle elever skal have lige muligheder uanset køn, baggrund eller tro. Forskellig praksis kan accepteres, hvis den er sagligt og pædagogisk begrundet – men aldrig hvis den skaber ulighed. Ligestilling handler både om lige adgang til muligheder og om en kultur, hvor alle behandles med respekt.

Udskrivning af elever

Vidste du …

… at en fri grundskole **gerne må udskrive en elev**, men kun efter skolen har **inddraget eleven** på en måde, der respekterer loven, barnets tarv og rettigheder.

Samarbejdsformen

Frie grundskoler er selvejende institutioner. De er uafhængige af staten, men drives inden for rammerne af Lov om friskoler og private grundskoler.

I Danmark er der undervisningspligt, men ikke skolepligt – forældre vælger selv, om deres barn skal gå i folkeskole eller på en fri grundskole.

Når et barn går på en fri grundskole, bygger samarbejdet mellem skole og forældre på et privat forhold, ikke et offentligt myndighedsforhold.

Skolen fastsætter selv værdigrundlag, undervisning, optagelse og regler, og forældrene vælger at følge disse og betale skolepenge. Hvis samarbejdet ikke fungerer, kan begge parter afslutte det.

Krav til skolens fremgangsmåde

Den frie grundskole kan udskrive en elev, men skolen skal overholde lovens krav til processen.

Efter § 4a i Lov om friskoler og private grundskoler skal:

"Skolen, inden den træffer beslutning om udskrivning af en elev, sikre, at eleven inddrages, så elevens perspektiv og synspunkter kan komme til udtryk alt efter elevens alder og modenhed."

Det betyder:

- Eleven skal inddrages og have mulighed for at udtrykke sine synspunkter, typisk gennem en samtale.
- Eleven kan have en bisidder.
- Inddragelse kan udelades, hvis det vurderes at være til væsentlig skade for eleven.
- Skolen skal dokumentere inddragelsen skriftligt – også hvis samtalen undlades.

Bestemmelsen bygger på FN's Børnekonvention:

- Artikel 3: Barnets tarv skal altid komme først.
- Artikel 12: Barnet har ret til at blive lyttet til, og dets synspunkter skal tillægges vægt efter alder og modenhed.

Elevernes videre vej i uddannelsessystemet

De 7 samfunds-løfter

Vidste du ...

... at medlemsskolerne i foreningen har vedtaget samfundsløftet "Elevernes videre vej i uddannelsessystemet". Det lyder:

Vi har konkrete aktiviteter eller indsatser, der understøtter kvalificerede uddannelsesvalg og fremmer, at eleverne går videre i uddannelse.

- 89% af skolerne har iværksat særlige aktiviteter, der giver eleverne konkrete og praktiske erfaringer med forskellige fagområder – f.eks. gennem samarbejder med virksomheder, hvor eleverne får indblik i virkelige arbejdsmiljøer.
- 79% af skolerne indtænker overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelser i undervisningen – for at skabe en mere glidende overgang og hjælpe eleverne godt videre i deres uddannelsesforløb.

Medlemsskolerne arbejder med en række aktiviteter og indsatser, der understøtter elevernes videre vej i uddannelsessystemet – og hjælper dem med at træffe reflekterede valg for fremtiden. Det kan f.eks. være:

- at udvikle nye måder at tænke skole- og uddannelsesforløb på, så der skabes bedre sammenhæng og overgang mellem grundskole og ungdomsuddannelse
- at integrere arbejdet med overgangen til ungdomsuddannelser i undervisningen på tværs af fag og fagområder
- at bruge viden om elevernes videre vej som grundlag for evaluering og udvikling af skolens indsatser
- at støtte elever med personlige, sociale eller faglige udfordringer, så de får bedre muligheder for at fortsætte i uddannelse – ofte i samarbejde med ungdomsuddannelser

Overgang til ungdomsuddannelser

Vidste du ...

... at hele 92,9% af eleverne er i gang med en ungdomsuddannelse ét år efter afslutningen af 9. klasse på en fri grundskole?

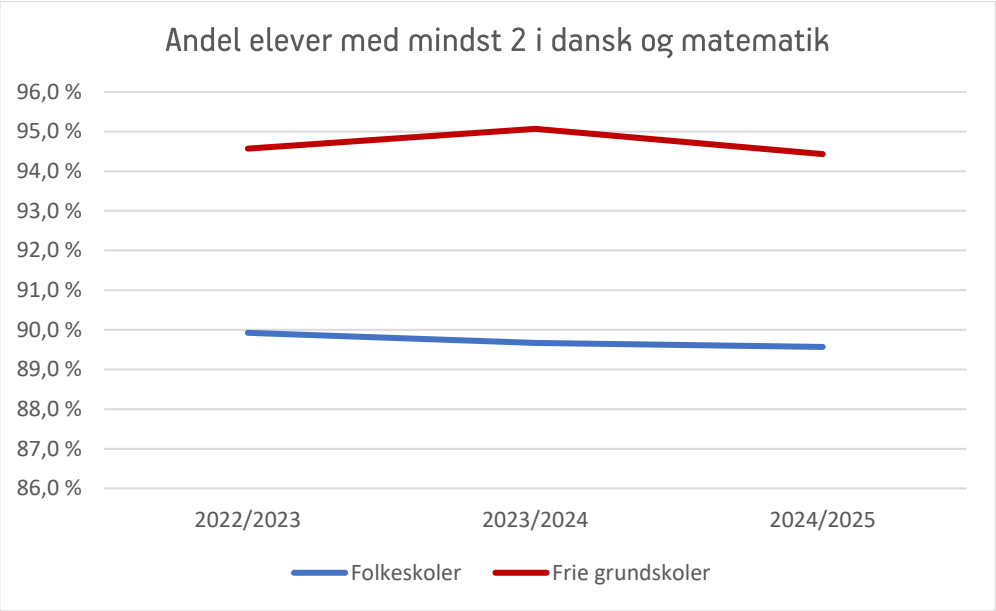

- Karakteren 2 siger noget om, hvor mange elever, der har opnået *det faglige minimum*, som kræves for optagelse på en ungdomsuddannelse.
- Kravet om mindst karakteren 2 i dansk og matematik er grænsen for at bestå folkeskolens afgangseksamen.
  En elev skal have mindst 2 i de to fag samt et gennemsnit på 2,0 i de bundne prøver for at få et afgangsbevis.
- Data for 2022/23–2024/25 viser, at kun en mindre del af eleverne ikke opnår det krævede niveau i dansk og matematik.
- Tallene viser, at langt de fleste elever i begge skoleformer opfylder kravene for at bestå, men at en lidt større andel i folkeskolen ikke når det faglige minimum, der kræves for optagelse på en ungdomsuddannelse.

Den røde tråd – Hvad arbejder foreningen for?

Danmarks Private Skoler er organisationen for frie og private grundskoler og gymnasier over hele landet.

Foreningen repræsenterer et mangfoldigt skolefællesskab, der hviler på forældre og elevers ret til at vælge skole, på skolernes frihed til at forme undervisning og værdigrundlag – og på en fælles forpligtelse til at tage ansvar for eleverne, fællesskabet og samfundet.

Foreningens formål er klart: at beskytte og fremme de frie og private skolers rettigheder og frihed.

Visionen er et samfund, hvor skoler med forskellige værdier og undervisningsformer ikke blot tåles, men værdsættes og styrkes – hvor de frie og private skolers bidrag til uddannelse, dannelse og samfundsansvar er bredt anerkendt.

Missionen er at repræsentere skolernes interesser, oplyse om deres betydning og støtte medlemsskolerne i deres virke.

Foreningen går foran i samarbejdet om at sikre frihed og gode rammevilkår for skolerne.

Vi arbejder politisk, rådgivende og kommunikativt for at skabe forståelse, frihed og respekt for de frie og private skolers betydning – til gavn for både den enkelte skole og hele sektoren.

Gennem rådgivning, information og kursusvirksomhed understøtter foreningen skolernes daglige arbejde, udvikling og ledelse – og bidrager med viden, indsigt og netværk på tværs af sektoren.

Rammen for foreningens arbejde udgøres af fem centrale begreber – Friheden, Traditionen, Ambitionen, Ansvaret og Værdierne – som tilsammen udgør foreningens værdimæssige røde tråd.

Friheden er vores grundvilkår. Uden friheden – ingen frie skoler. Den bygger på forældrenes ret til at vælge skole og på skolernes ret til at virke ud fra egne værdier og pædagogiske idéer. Friheden forpligter samtidig til at værne om demokrati, værdifrihed og respekt for mangfoldighed – og til at sikre, at friheden er reel for alle.

Traditionen er vores arv og vores udsyn. Vores skoleform har gennem mere end 130 år forenet historisk forankring med udvikling. At være fri og privat skole er at være skole til tiden – og skole til fremtiden.

Ambitionen samler os om målet: at alle elever skal blive så dygtige og livsduelige som muligt, uanset deres udgangspunkt. Skolerne skal forene faglighed, dannelse og trivsel – og foreningen arbejder for rammer, der gør det muligt.

Ansvaret peger udad. Skolerne skal være legitime og relevante samfundsaktører, der tager del i fællesskabet og bidrager aktivt til løsninger. Som konkret ramme har foreningen udviklet – og medlemsskolerne vedtaget – Kodeks - de 7 samfundsløfter.

Værdierne er kernen i både skolernes identitet og foreningens virke. De udtrykker vores fælles forståelse af frihed under ansvar, respekt for mangfoldighed og troen på skolernes rolle som bærende del af det danske samfund.

Den røde tråd binder forening og skoler sammen – i fælles forståelse og fælles retning.

Sammen arbejder vi for skoler, der bygger på frihed og værdier, tager ansvar for elever og samfund, har høje ambitioner og står på traditionens grund – med blikket rettet mod fremtiden.

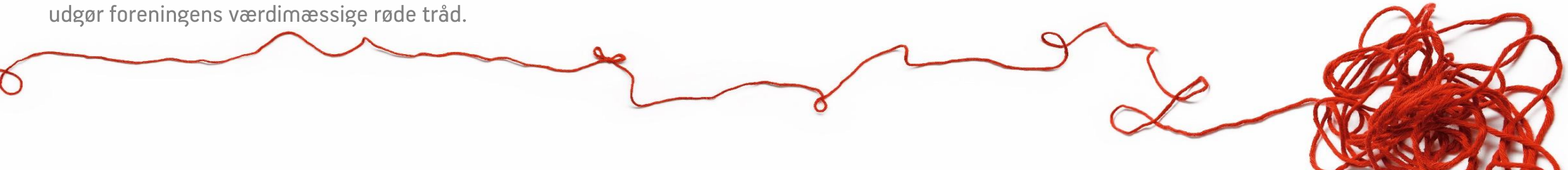

Kilder

Fakta om elevtal: Danmarks Statistik / Foreningens egen statistik

Fakta om antal skoler: Børne- og Undervisningsministeriet

Fakta om tilskud: Finanslov og Takstkatalog, Børne- og Undervisningsministeriet

Fakta om skolepenge: Foreningens egen statistik

Fakta om elevtal - specialundervisning: uddannelsesstatistik.dk

Fakta om prøveresultater: uddannelsesstatistik.dk

Fakta om fripladstilskud: Finanslov / Fordelingssekretariatet (FSKR.dk)

Fakta om socioøkonomisk reference (løfteevne): uddannelsesstatistik.dk

Fakta om underretninger: Danmarks Statistik

Fakta om lovkrav: Lov om friskoler og private grundskoler mv.

Fakta om overgangsfrekvens: uddannelsesstatistik.dk

Fakta om medlemsskolernes aktiviteter og indsatser: Medlemsundersøgelse dec. 2023/jan.2024